

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tapio Hautala

ALKOHOLIN ETÄMYYNNIN KEHITYS

1990-2021

SUOMI, SISÄKAUPPA JA KOLMANNET MAAT

Liiketalous
2021

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Tapio Hautala
Opinnäytetyön nimi	Alkoholin etämyynnin kehitys
Vuosi	2021
Kieli	suomi
Sivumäärä	38 + Liitteet
Ohjaaja	Teemu Myllylä

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan alkoholin ja sen etämyynnin kehitystä. Pääpaino on Suomen kehityksessä, mutta vertailun vuoksi tarkastelussa on myös eurooppalainen kehitys yleisesti.

Suomi poikkeaa lainsäädäntönsä vuoksi merkittävästi Euroopan yleisestä linjasta alkoholin suhteen. 2000-luvun aikana tosin on selkeää löystymistä tässä asiassa tapahtunut. Suomi elää viennistä, ja alkoholin vientikin sujuu erinomaisesti, siitä huolimatta alkoholia koskeva maan sisäinen etämyynti ei ole sallittua. Vaikka kotimainen etämyynti ei ole sallittua, ulkomailta etämyynti ja etäosto kuitenkin ovat mahdollisia. Tämä näyttäisi asettavan kotimaiset ja ulkomaiset toimijat eriarvoiseen asemaan.

Alko suorittaa tunnollisesti kansanterveydellistä tehtäväänsä alkoholihaittojen vähentämisestä ja alkoholin myynnin rajoituksesta, myös etämyynnissä. Taustalla vaikuttanee myös uhat Alkon omassa liikevaihdossa. Alkoholin etämyynti ajatuksenakin oli kauan Suomessa tuomittavaa, tästä syystä onkin erikoista, että Alko on itsekin perustanut verkkokaupan.

On todettu, että alkoholi aiheuttaa terveyshaittoja liikakäytön ollessa kyseessä ja tästäkin syystä olisi tärkeää pitää alkoholin myynnistä saatava vero kotimaassa. Mutta koska Suomen verotus on erittäin korkea, hintakilpailu ulkomaisten toimijoiden kanssa on haastavaa.

Edellisen lisäksi myös EU-komissio on pyytänyt Suomelta lisäselvitystä etämyynnin rajoituksista ja verosekaannuksista EU-Pilot menettelyn muodossa. Tämä tukee sitä ajatusta, että Suomen lainsäädäntö tai sen tämänhetkinen tulkinta olisi ristiriidassa EU:n tavarantoiminnan vapaan liikkuvuuden periaatteen kanssa.

ABSTRACT

Author	Tapio Hautala
Title	Development of alcohol distance selling
Year	2021
Language	Finnish
Pages	38 + Attachments
Name of Supervisor	Teemu Myllylä

This thesis examined the development of alcohol and its distance selling. The main emphasis was on Finland's development in this area, but for comparison, the European development in general is also examined.

Due to its legislation, Finland deviates significantly from the general European line regarding alcohol. However, during the 21st century, there has been a clear loosening in this issue.

Finland lives from exporting goods and Finland is known internationally for having many quality distilleries. Still distance selling within the country is not allowed. Although domestic distance sales are not allowed, distance selling and distance purchases from abroad are allowed, if the taxes will be paid to Finland too. This puts domestic and foreign players in an unequal position.

Alko conscientiously carries out its public health task of reducing low nuisance and restricting the sale of alcohol, including its distance selling. The background is also likely to be affected by threats to Alko's own net sales.

The idea of distance selling of alcohol was also reprehensible in Finland for a long time, which is why it is special that Alko has set up an online store too.

It has been stated that alcohol causes health problems in case of overuse, which is why it would be important to keep the tax on the sale of alcohol in Finland. But because Finnish taxation is very high, price competition with foreign online stores abroad is very challenging.

In addition to this, the EU Commission has also requested additional information from Finland regarding the restrictions on distance selling and tax confusion in the form of the EU-Pilot procedure. This supports the idea that Finnish legislation or its current interpretation would conflict with the EU principle of free movement of goods.

Keywords Alcohol, distance sales, Alko, limitation, public health

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	7
	1.1 Taustatietoa.....	7
	1.1.1 EU-Pilot tutkimusmenettely.....	14
	1.2 Tutkimuksen tarkoitus.....	15
	1.3 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset.....	16
	1.4 Tutkimuksen rakenne.....	17
2	ETÄMYYNTI 1990-2000.....	18
	2.1 Suomi.....	18
	2.2 EU:n sisäkauppa.....	18
	2.3 Kolmannet maat.....	19
3	ETÄMYYNTI 2000-2021.....	20
	3.1 Suomi.....	20
	3.2 EU:n sisäkauppa.....	21
	3.2.1 Tapaukset Simmenthal ja Visnapuu.....	22
	3.2.2 Viinikauppa.com.....	23
	3.2.3 Ongelmattoman etäoston resepti.....	24
	3.3 Vienti.....	25
	3.4 Kolmannet maat.....	25
4	TULOKSET.....	27
	4.1 Tutkimusmenetelmät.....	27
	4.2 Taustatiedot.....	27
	4.3 Alkoholin etämyynti, sen suuntautuminen ja yleisyys.....	30
	4.4 Kokemus alkoholin hankinnasta tilaamalla ja Alkon verkkokauppa.....	32
	4.5 EU:n tavarain vapaan liikkuvuuden periaatteet.....	33
	4.6 Kyselyn reliabiliteetti, validiteetti ja vastaajien vapaa sana.....	34
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	36
	5.1 Kyselyn tulokset.....	36

5.2 Eettiset kysymykset	37
-------------------------------	----

LÄHTEET

LIITTEET

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Alkoholin minimiverotasot hehtolitraa kohden 14

Taulukko 2. Oluen alkoholiverotus, € litralta puhdasta alkoholia 14

Taulukko 3. Viinin alkoholiverotus (11 %), € litralta puhdasta alkoholia 16

Taulukko 4. Väkevien alkoholijuomien verotus, € litralta puhdasta alkoholia 17

1 JOHDANTO

Alkoholi on jakanut ihmisten mielipiteitä suuntaan ja toiseen kautta historian. Suomessa on vallinnut kautta aikain tuomitseva suhtautuminen alkoholiin, tästä syystä sen myyminen on oletettavasti myös kielletty aikanaan (1919, varsinainen kieltolaki 1922). Samasta syystä alkoholia myös juotu liiallisia määriä, kun sitä on haltuun saatu. Kieltolain (1919–1932) kumoamisen jälkeen on hiljalleen edetty vastuullisempaan suuntaan, välillä on otettu takapakkia, mutta eteenpäin on silti menty. Alkoholi on ollut iso osa suomalaista kulttuuria aina, hyvässä ja pahassa. Joskus se on ollut täysin sallittua, joskus vahvasti säänneltyä ja joskus täysin kiellettyä. Olosuhteista huolimatta, kulutettu ja valmistettu sitä on aina. (alko.fi)

1.1 Taustatietoa

Kotipoltto kiellettiin vuonna 1863 ja alkoholijuomat saapuivat kaupan hyllylle. Tästä seurasi hyvin nopeasti erilaisia rajoitteita, jotka huipentuivat kieltolakiin vuonna 1919. 5-4-3-2-1-0, tämä lienee alkoholin suhteen Suomen tunnetuin numerosarja. Se viittaa kieltolain päättymiseen ja se tapahtui tarkalleen 5.4.1932 klo 10. Oy Alkoholiliike Ab, eli nykyään Alko perustettiin kansanterveyttä vaalimaan kieltolain loppumisen aikoihin vuonna 1932 (alko.fi). Sen tehtävänä oli ja on edistää vastuullista alkoholijuomien käyttöä, rajoittaa alkoholin saatavuutta ja tuottaa verorahoja valtiolle. Tätä se tekee vielä tänä päivänäkin, esimerkiksi henkilökunnan asiakkaalle antamalla juomasuosituksilla erilaisiin tilanteisiin ja valvomalla että päihtyneille ei alkoholia myydä.

Lisäksi verotuksella on säädelty alkoholinkulutusta. Esimerkiksi vuonna 2008 Suomalaisten alkoholinkulutus kääntyi laskuun. Syy tähän oli suurilta osin nimenomaan verotus, jonka korotukset taas johtuivat talouden laskusuhdanteesta. Voisi sanoa, että taantumasta voi seurata myös positiivisia asioita. Nähtäväksi jää, mikä on vuoden 2020 Covid-19 taantumän positiivinen anti. Tällä hetkellä tilastot kertovat, että Covid on vähentänyt alkoholin kulutusta 5,2 %. Suurin tekijä tässä on matkustajatuonnin vähentyminen (Tilastokeskus). Rajojen aukeamisen jälkeen on syytä olettaa, että matkustajatuonti kääntyy taas nousuun.

Edelleen vallitseva voimakas saatavuuden säännöstely on vaikuttanut merkittävästi alkoholin kansanterveydellisten ongelmien syntymiseen. Tämä kielletty hedelmä on ollut vastustamattoman jännittävää ja hetken päästä addiktiokierre on ollut valmis osalla väestöstä. Nykyään alkoholia ei kuitenkaan pidetä aivan niin vahingollisena ja vaarallisena kuin esimerkiksi 20–40 vuotta sitten. Nykykulttuuri on sallivampi ja se edesauttaa myös vastuullisuutta. Alkoholi onkin nykyään luonnollinen osa elämää, oikeissa hetkissä ja sopivissa määrissä. Suomen alkoholijärjestelmän ehkä kuuluisin valvonnan väline, "viinakortti" (1943-1971) ei näin ollen todennäköisesti enää paluuta tee.

Koska alkoholi on nykyään yleisesti hyväksytty ruoka- ja juhlajuoma Suomessakin, on vain luonnollista, että sitä voi myös tilata kotiin, ulkomailtakin. Alkoholin etämyynti on kohdannut monia kompastuskiviä tullin kanssa. Suurimmat epäselvyydet ovat liittyneet siihen, että onko kyseessä etämyynti vai etäosto ja kuka maksaa verot, vai täytyykö niitä ylipäänsä maksaa. Etämyynnissä verotaakka lankeaa myyjälle ja etäostossa ostaja järjestää kuljetuksen ja on näin ollen myös verovastuussa.

Erilaisia verkkokauppoja alkoholin hankintaan on lukuisia, useimmat niistä eivät kuitenkaan lähetä tuotteita itse Suomeen, vaan kuljetus on asiakkaan järjestettävä. Prosessi ei ole monimutkainen, mutta se karkottaa silti merkittävän osan kuluttajista Alkon asiakkaiksi ja verorahat tulevat näin valtiolle, kuten myös osingot. Alko on itsekin perustanut verkkokaupan neljä vuotta sitten. Sen valikoimasta ja sen kattavuudesta voi väitellä, mutta toimitus on erittäin nopeaa ja siitä ei tule kuluttajalle erillistä maksua myymälään tilatessa.

Tarkastelujakson historia pähkinäkuoressa

1993

”Joulukuussa Suomen hallitus hyväksyi EU:n näkemyksen siitä, että sosiaali- ja terveystaloudellisiin perusteisiin rakentuva vähittäismyyntimonopoli voi jatkossakin säilyä, mutta että kaikki muut alkoholimonopolin osa-alueet puretaan. Nämä toimet vaativat sekä alkoholijuomaverolain että alkoholilain muutoksen.” (alko.fi)

1994

”Suomi liittyi Euroopan talousalueeseen. Uusi alkoholiverolaki tuli voimaan 1.7.1994 ja se tarkistettiin 1.1.1995. Uuden lain mukaan Suomi siirtyi juoman arvoon perustuvasta verosta alkoholipitoisuuden ja -määrän perusteella laskettavaan veroon.” (alko.fi)

1995

”Vuoden 1995 alusta muodostettiin konserni, jonka muodostivat vähittäismyyntiä yksinoikeudella harjoittava Alko Oy, teollisuutta ja vientiä harjoittava Primalco Oy sekä Alko-Yhtiöt Oy, joka toimi emoyhtiönä sekä omisti Alkon ja Primalcon. Myös ravintolayhtiö siirtyi Alko-Yhtiöt Oy:n tytäryhtiöksi. Yli 4,7 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien juomien vähittäismyynti jäi Alko Oy:n yksinoikeudeksi, poikkeuksena suomalaiset tilaviinit. Vuoden 1995 Alkon viranomaistehtävät eli asema alkoholielinkeinoa hallinnoivana viranomaisena päättyi. Viranomaistehtävät siirtyivät sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle. Vuonna 1995 voimaan tulleet muutokset johtuivat Suomen liittymisestä Euroopan talousalueen jäseneksi vuoden 1994 alusta.” (alko.fi)

1996

”Suomen ja EY:n välillä syntyi sopimus, jonka mukaan alkoholijuomien tuontimääräykset Suomen ja EU:n välillä harmonisoidaan vuoden 2004 alkuun mennessä.” (alko.fi)

1999

”Alko Oy aloitti toimintansa itsenäisenä alkoholijuomien vähittäismyyntiyhtiönä. Yhtiön omistaa valtio ja se kuuluu sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonalaan ja valvontaan. Alko Oy on alkoholijuomien erikoisliikeketju. Alko ei valmista itse myymään tuotteita, vaan ostaa ne kotimaisilta tai ulkomaisilta tavarantoimittajilta.” (alko.fi)

2004

”Alkoholikaupan toimintaympäristö muuttui. Vuoden 2004 alusta Suomessa tulivat voimaan EU:n yleiset alkoholijuomien matkustajatuontia koskevat säännökset. Suomen alkoholijuomaverotusta alennettiin 1.3.2004. Vuoden 2004 lopussa Alkolla oli 320 myymälää. Alko on ollut mukana alusta asti Kansallisessa alkoholiohjelmassa 2004-2007, jonka tavoitteena ensisijaisesti ehkäistä ja vähentää alkoholin aiheuttamia haittoja valtion eri hallintoalojen, kuntien järjestöjen ja elinkeinoelämän kanssa.” (alko.fi)

2005

”Vuonna 2004 alkoholijuomaveron alennuksen seurauksena tapahtunut myynnin rakennemuutos aiheutti sataprosenttiseksi alkoholiksi muutettuna myynnin merkittävän kasvun. Myynti asettui 13 prosenttia korkeammalle tasolle kuin ennen veroratkaisua.” (alko.fi)

2008

”Alkoholijuomaveroja nostettiin.” (alko.fi)

2016

”Alko digitalisoi palveluitaan ja avasi verkkokaupan.” (alko.fi)

2019

”Alko julkaisi oman mobiilisovelluksen.” (alko.fi)

Alkoholilaki Suomessa

Suomen alkoholilaki on aina ollut hyvin tiukka, erityisesti 22 % ylittävillä tuotteilla. Sen seurauksena useampi panimo ja tislaamo on jopa vaihtanut maata, esimerkiksi Sori Brewing Viroon. Miedompia juomia (12 %) saa nykyään Suomessakin myydä suoraan panimosta/tiloilta, mutta tislaamoita tämä ei auta, koska heidän tuotteensa ovat merkittävästi vahvempia alkoholipitoisuudeltaan. Esimerkiksi Isokyröläinen Kyrö Distillery Company isännöi noin 17000 vierasta vuosittain, mutta joutuu ohjaamaan heidät noin 20 km päässä sijaitsevaan Laihian Alkoon tuliaisos-
toksille (Henkilökohtainen keskustelu Miika Lipiäisen kanssa, yksi perustajista ja toimitusjohtaja Kyrö Distillery Companylla).

Verotus

Suomen verotus alkoholin suhteen on maailman korkeimpia. Panimoteollisuuden mukaan se on liian korkea. Heidän mielestään se voi hidastaa investointeja, työllisyyskehitystä ja kansainvälistä (yhtenäistä) hinnoittelua (panimoliitto.fi). Sinänsä ymmärrettävää, että tuote, joka väärinkäytettynä voi vaarantaa ihmisen terveyden, on korkeammin verotettua. Elinkeinon näkökulmasta tilanne on silti kestävä. Lisäksi olennaista on se, että korkea verotus lisää merkittävästi matkustajatuonnin ja etämyynnin houkutusta. Se taas vähentää verotuloja, joita voitaisiin käyttää esimerkiksi alkoholihaittojen hoitamiseen.

Suomen valtio taas teki alkoholiverotuksella erinomaisen tilin, vuonna 2018 1,5 miljardia euroa (veronmaksajat.fi). Suomen paras alkoholinkulutuksen hallintakeino, verotuksen kiristäminen kasvattaa usein matkustajatuontia, joten liiketa-

louden näkökulmastakaan valtio ei voi tehdä sitä loputtomasti. Kansanterveydellisiä vaikutuksia on, mutta vain tiettyyn pisteeseen asti, sen jälkeen alkoholi tehdään itse, tai haetaan/tilataan muualta. Suomen liittyminen Euroopan unioniin vuonna 1995 helpotti merkittävästi matkustajatuontia myös kolmansista maista. Esimerkiksi tämä kuuluisa ”viinaralli” Suomeen Venäjältä ja Virosta alkoi samana vuonna. Vuodesta 2004 Viro on tosin kuulunut Euroopan unioniin, joten nykyään Virosta tilaaminen tai Viron matkustajatuonti ovat sisäkauppaa.

Alkoholin verotus on harmonisoitu eli yhdenmukaistettu EU-tasolla. Alkoholin minimiverotasot hehtolitraa eli sataa litraa kohden esitetään taulukossa 1.

Taulukko 1. Alkoholin minimiverotasot hehtolitraa kohden.

Tuote	Valmisteveron laskentaperuste	Vähimmäisvero EU:ssa
Viini ja kuohuviini	Hehtolitra	0 €
Olut	Hehtolitra/platoaste	0,748 €
	tai Hehtolitra/alkoholiprosentti	1,87 €
Välituotteet	Hehtolitra	45 €
Alkoholi	Hehtolitra/puhdasta alkoholia	550 €

(Veronmaksajat.fi)

Taulukko 2. Oluen alkoholiverotus Suomen etäkaupan kannalta merkittävien EU-maiden kohdalta, € litralta puhdasta alkoholia

Maa	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Belgia	4,28	4,62	4,62	5,01	5,01	5,01	5,00	5,00	5,00
Irlanti	19,13	22,55	22,55	22,55	22,55	22,55	22,55	22,55	22,55
Italia	5,88	6,75	7,60	7,60	7,55	7,55	7,48	7,48	7,48
Latvia	3,13	3,10	3,10	3,80	4,20	4,50	6,80	7,40	7,80
Liettua	2,46	2,46	2,71	3,11	3,36	7,11	7,11	7,11	7,11

Italia	8,00	9,20	10,36	10,36	10,36	10,36	10,36	10,36	10,36
Latvia	13,50	13,38	13,38	14,00	14,00	14,50	16,70	15,64	16,42
Liettua	12,79	12,79	12,92	13,21	13,54	16,65	16,65	18,32	20,25
Puola	12,08	13,48	13,64	13,43	13,29	13,87	13,33	14,34	13,96
Ruotsi	59,49	59,77	56,25	54,56	53,85	53,78	50,01	47,81	49,27
Saksa	13,03	13,03	13,03	13,03	13,03	13,03	13,03	13,03	13,03
Suomi	43,40	45,55	45,55	45,55	45,55	47,85	48,80	48,80	50,35
Viro	15,65	16,43	18,89	18,89	21,72	23,89	25,08	18,81	18,81

* tilanne 1.7.2019

(Euroopan komissio 2012-2018 ja Euroopan komission TEDB-tietokanta 2019-2020)

Yksilön oikeudet

Yksilön oikeuksia pidetään Suomessa suuressa arvossa, eikä niitä rajoiteta herkästi, paitsi alkoholissa. Käytännössä mitä tahansa voi tilata kotiovelle, mutta ei alkoholia. Tarkennettuna tilata ei voi alkoholia kotimaasta, ulkomailta tämä kyllä onnistuu, mikä vaikuttaa hyvin ristiriitaiselta kotimaisia alkoholiyrittäjiä kohtaan. Lisäksi verorahoja menetetään, koska harva maksaa etäostossa veroja enää Suomeen, varsinkaan kun tuotteiden hinnoissa on jo lähtömaan verot mukana. Vaikka etäostossa tuotteet voi tilata kotiovelleen toimitettuna, Alko ei tätä tee, koska se on laitonta. Yllämainittu sääntökin on tosin kierrettävissä toiminimellä. Kuka tahansa voi perustaa toiminimen, jonka jälkeen voi yritysasiakkaana tilata suoraan Alkon verkkokaupasta tuotteita kotiovelleen (alko.fi). Tässä asiassa yksilön oikeuksia rajoitetaan EU:n omien säädösten vastaisesti. Siitä voisi päätellä, että yksilön oikeuksien asema ei ole tarpeeksi korkea, kun kyseessä on alkoholi.

1.1.1 EU-Pilot tutkimusmenettely

Tämä asia on huomattu myös EU:ssa, ja EU-komissio onkin vaatinut Suomelta selvitystä tästä asiasta. Selvityspyyntö (EU-Pilot-tutkimusmenettely) tapahtui alku-

vuodesta 2021(STM.fi) Pilot menettelyyn joutuminen on vakava paikka, sillä siinä käytännössä epäillään Suomen syyllistyneen valtiotasolla EU:n yhteisten sopimusten rikkomiseen. Jos asia ei selviä Pilot menettelyssä, asia siirtyy EU-tuomioistuimen käsiteltäväksi. Sinne asti joutuminen on kuitenkin epätodennäköistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on vastannut komissiolle 29.4.2021. Vastauksessaan ministeriö pyrki ohittamaan koko kysymyksen etämyynnistä ja kääntämään huomion luovutuspaikkoihin, eli postin toimipisteisiin, pakettiautomaatteihin, koti-ovelle ynnä muihin vastaaviin paikkoihin. Luovutuspaikoissa on poikkeuksetta joko vaikeaa tai mahdotonta suorittaa iän tarkistusta, joten alkoholia voi näillä keinoin saada henkilö, jolla ei siihen iän tuomaa oikeutta vielä ole. Siinä on kyllä perusteltu näkökulma, mutta se ei muuta sitä, että ministeriön vastaus väistää itse kysymyksen. Etämyyntiä, etäostoa ja erityisesti tilaajien ikää olisi ainakin helpompi valvoa esimerkiksi luovutuspaikoilla. Se olisi EU:n sisämarkkinoiden tavaroiden vapaata liikkuvuutta merkittävästi vähemmän rajoittava toimenpide, ja tästä syystä täyskieltoa selvästi käyttökelpoisempi vaihtoehto.

Etämyynti puolestaan ei ole laissa kielletty, myyjän pitäisi vain olla Suomeen rekisteröitynyt myyntiluvan haltija. Sosiaali- ja terveysministeriö tosin kertoo itse vastauksessaan, että jos on tarkoitus myydä yli 5,5 % alkoholia, lupaa on käytännössä mahdoton saada. Lisäksi ministeriö mainitsee, että laissa mainituin ehdoin kuka tahansa voi pitää alkoholin verkkokauppaa, eli Alkolla ei ole alkoholin verkkokauppanomonopolia. Ei ole, mutta laissa mainittuja ehtoja vain ei mikään muu taho kuin Alko voi täyttää, kuten STM itse vastauksessaan mainitsee. (stm.fi)

1.2 Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoitus on selvittää alkoholin etämyynnin kehitys ulko- ja sisäkaupassa ja se, miten voimakkaasti asiaa on säädelty ja säädellään nykyään. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa kuluttajille ja alan yrityksille (esimerkiksi panimot ja tislaamot) siitä, miksi ja miten alkoholiin suhtautuminen on maassamme edennyt. Lisäksi tarkoituksena on avata yritysten näkökulmasta tä-

män hetken lainsäädännön suomia mahdollisuuksia alkoholituotteiden vientiin ja kotimaan myyntiin.

Tutkimus toteutetaan sähköisiä ja kirjallisia aineistoja käyttäen ja lisäksi tehdään verkkokysely, jossa selvitetään vastaajien ostokäyttäytymistä alkoholin suhteen ja kartoitetaan vastaajien asenteita alkoholin myynnin sääntelyyn ja rajoituksiin. Erityisesti siihen, koetaanko sääntely perustelluksi ja onko se ristiriitaista EU:n lainsäädännön kanssa vastaajien mielestä.

Tästä aiheesta on tehty vain vähän tutkimusta, tai ainakaan tietoa ei ole helposti saatavilla. Pidän tätä erikoisena, koska asiaa puidaan kuitenkin mediassa jatkuvas-
ti, ja helposti välittyy sellainen kuva, että kukaan ei toistaiseksi tiedä, miten saisi toimia ja miten ei.

1.3 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Vuonna 2020 etämyynti Suomesta ulospäin vetää erinomaisesti, Suomalainen alkoholi mielletään yleisesti ottaen Premium-tuotteeksi. Suomen sisällä taas etämyynti takkuu pahasti. Kotimaiset panimot, puhumattakaan kotimaisista tislaimoista, eivät saa toimittaa etämyyntinä kuluttajille tuotteitaan. Ulkomailta tosin kuluttaja saa tilata ulkomaisista kaupoista näitä samoja tuotteita kotiovelle toimitettuna, mutta ei itse valmistajalta suoraan. Tästä päästään ensimmäisiin tutkimuskysymyksiin, jotka ovat: Alkon monopoli, kuuluisiko se jo historiaan? Onko alkoholin myyntiä tarpeen rajoittaa näin voimakkaasti?

Yksilön oikeuksia pidetään Suomessa suuressa arvossa, eikä niitä rajoiteta herkästi, paitsi alkoholin osalta. Käytännössä mitä tahansa voi tilata kotiovelle, mutta ei alkoholia. Kuten aiemmin mainittu, ei alkoholia kotimaasta, ulkomailta tämä onnistuu, mikä on hyvin ristiriitaista ja eriarvoistavaa kotimaisia alkoholiyrittäjiä kohtaan. Yllämainittu sääntökin on tosin kierrettävissä toiminimellä. Kuka tahansa voi perustaa toiminimen, jonka jälkeen voi yritysasiakkaana tilata suoraan Alkon verkkokaupasta tuotteita kotiovelleen. Suomen lainsäädäntö ei etämyyntiä kiellä, ja EU:n sääntöjen mukaan sisäkaupassa ei tarvitse maksaa kohdemaahan arvonlisäveroa tai tullimaksuja. Tästä huolimatta Suomessa lakia tulkitaan niin,

että verot pitäisi maksaa myös Suomeen etämyynnin tai etäoston yhteydessä. Tämä on johtanut siihen, että EU-komissio on asettanut Suomen Pilot-menettelyyn, eli pyytänyt lisäselvitystä veroasioista ja haluaa selvittää, että onko Suomella oikeus ylipäänsä näin menetellä (stm.fi). Tästä pääsemme kahteen seuraavaan tutkimuskysymykseen.

Ovatko Suomen ja EU:n lainsäädännöt ristiriidassa keskenään? Mikä on yksilön asema/yksilön oikeudet alkoholin hankinnassa?

Tutkimusongelman voi itse asiassa kiteyttää yhteen kysymykseen

Onko vielä vuonna 2021 tarpeellista pitää alkoholin etämyyntiä, valmistusta, käyttöä ja hankintaa näin voimakkaassa valvonnassa?

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tämä opinnäytetyö koostuu johdannosta, teoriaosuudesta, empiriasta ja tulosten käsittelystä, joita seuraa johtopäätökset. Johdannossa käydään läpi hieman aiheen historiaa, taustatietoa ja käsitellään EU-komission Suomen asettamista EU-Pilot menettelyyn. Sen jälkeen edetään selvittämään tutkimuksen tarkoitusta, tutkimusongelmaa ja tutkimuskysymyksiä. Luvut 2-3 ovat itse aiheetta, eli etämyynnin kehitystä Suomessa ja Suomen ulkopuolella. Tässä huomioidaan sekä tuonti ja vienti, paino on silti tuonnissa ja etämyynnin ja etäoston eron selvittämisessä. Näkökulma on Suomen näkökulma, vertailun vuoksi sivutaan hieman muitakin maita, pääosin muita EU-maita.

Luvussa 4 edetään empiriaan ja analysoidaan myös verkkokyselyn tulokset. Lisäksi tarkastellaan kyselyn reliabiliteettia, validiteettia ja analysoidaan verkkokyselyn vastaajien avoimia kysymyksiä ja sieltä mahdollisesti nousseita kehitysjatatuksia ja ehdotuksia. Lopuksi luvussa 5 nivotaan kokonaisuus yhteen, tehdään johtopäätökset, suoritetaan aiheen tiimoilta pohdintaa ja paneudutaan hieman myös eettisiin kysymyksiin.

2 ETÄMYYNTEI 1990-2000

Suomen näkökulmasta vuosina 1990-2000 ei tapahtunut vielä kovin paljoa. Alkoholien hankinta tapahtui käytännössä Alkosta, ravintoloista, kaupoista, laillisella matkustajatuonnilla, salakuljetuksella tai kotioloissa alkoholia valmistamalla. Kuitenkin jo 1990-luvulla erinäiset hyödykkeet liikkivat postimyynnillä ja verkkoston muodossa yrityksiltä kuluttajille suurissa määrin. Alkoholi ei kuitenkaan vielä liikkunut näin.

2.1 Suomi

Tällä aikakaudella käsite alkoholin etämyynti vientivetoisesta Suomesta ulkomaille oli käytännössä tuntematon. Asiasta tosin käytiin jo keskustelua, mutta mitään merkittävää toimintaa ei vielä ollut. Puhumattakaan maan sisäisestä etäkaupasta, joka on edelleen laissa kiellettyä. Tässä tapauksessa voisi todeta, että tilanne oli kuin, tyyntä myrskyn edellä. Aluksi etämyynnistä keskusteltiin lähinnä postimyynnin ja lahjalähetysten yhteydessä. Internetin yleistyessä postimyyni ja kaukomyyni saivat uudet käsitteet: etämyynti ja etäosto. Joka tapauksessa itse ostamista ei pidetty laittomana, vaan sitä käsiteltiin alusta lähtien verokysymyksenä. Riitelyn aiheena oli, ja on edelleen siis käytännössä se, että laki antaa luvan tilata alkoholijuomia Suomeen, kunhan maksaa verot tullille.

2.2 EU:n sisäkauppa

EU:n sisäkaupalla alkoholin suhteen on Keski-Euroopassa pitkät perinteet, mutta Suomeen se ei lainsäädännöllisistä syistä ole ylettynyt. Esimerkiksi Saksassa ja Itävallassa alkoholipaketit ovat liikkuneet hyvinkin helposti, ylimääräisiä veroja ei kysellä. Tässä on tosin erona esimerkiksi Saksan ja Itävallan suhtautuminen alkoholiin ylipäänsä verrattuna Suomeen tai ylipäänsä Pohjoismaihin.

Vuonna 1996 Suomen ja EY:n välillä syntyi sopimus, jonka mukaan alkoholijuomien tuontimääräykset Suomen ja EU:n välillä harmonisoidaan vuonna 2004 alkuun mennessä (Alko.fi). Tämän piti olla helppo ja selkeä asia hoitaa, käytän-

nössä toimintaperiaatteista ei vielä kukaan ole varmuutta. Periaatteessa asia on selkeä, mutta tulkinnoissa on silti suuria eroja.

2.3 Kolmannet maat

Etämyynti Suomen ja kolmansien maiden välillä (esimerkiksi Venäjän) oli tehty käytännössä mahdottomaksi. Kuluttaja, joka oli kiinnostunut esimerkiksi mongolialaisesta kurkkulaulannan säestyksellä marinoituneesta vodkasta (edelleen saatavilla oleva tuote) oli käytännössä käytävä Mongoliassa onnistuakseen tämän tuotteen hankinnassa. Lisäksi matkustajatuonti kolmansista maista oli ja on voimakkaasti rajoitettu globaalistikin, ja vahvaa alkoholia saa tuoda Suomeen vain yhden litran/matkustaja. (Finlex.fi)

3 ETÄMYYNTEI 2000-2021

3.1 Suomi

Vuonna 2016 digitalisaatio saavutti Alkon ja Alkon oma verkkokauppa näki päivänvalon. Käytännössä tämä oli pakon sanelema tilanne, koska Suomeen tilattiin tässä vaiheessa jo niin merkittäviä määriä alkoholia, että Alkon oli pakko reagoida asiaan ja siirtyä nykyaikaan, saadakseen osansa myyntipotista. Lisäksi tässä on huoli valtion verorahojen menetyksestä ulkomaille.

Covid-19 toi vuonna 2020 oman lisänsä tähän asiaan. Alkoholin parissa toimivien yrittäjien luovuus laitettiin toden teolla koetukselle, mutta sitä löytyi roppakaupalla. Eräänä esimerkkinä mainittakoon Espoon oma panimo -niminen yritys, joka kehitti oluen myyntiin myymäläauton, joka kiertää ympäri Espoota (Hs.fi). Aluksi yritys nimesi uudelleen varastoon jääneet oluensa poikkeustila nimellä, sen jälkeen he kehittivät oluilleen jäätelöauto -konseptin. Myymäläauto kiersi ympäri Espoota, pysähteli ennalta määrätyillä paikoilla ja aina pysähtyessään soitti sävelmää, josta ihmiset tiesivät, että olutta on tarjolla. Suomen lainsäädännön mukaan puolet tuotosta on tultava muualta kuin alkoholista, joten heillä oli lisäksi myynnissä muitakin paikallisten yrittäjien tuotteita. Tarjolla oli muun muassa lihapiirakoita, kuivalihaa, kombuchaa, rapukakkuja ja raakamakkaraa. Lisäksi useampi tislamo alkoi valmistamaan käsidesiä, jonka ansiosta heidän toimintansa pysyi ylipäätään elossa. Luovuutta toisin sanoen löytyy.

Vuonna 2020 etämyynti Suomesta ulospäin vetää erinomaisesti, Suomalainen alkoholi mielletään yleisesti ottaen Premium-tuotteeksi. Suomen sisällä taas etämyynti on haasteellista. Kotimaiset panimot, puhumattakaan kotimaisista tislamoista, eivät saa toimittaa etämyyntinä kuluttajille tuotteitaan. Ulkomailta tosin kuluttaja saa tilata ulkomaisista kaupoista näitä samoja tuotteita kotiovelle toimitettuna, mutta ei itse valmistajalta suoraan. Sama tapahtuu kevyessäkin alkoholissa. Usein on edullisempaa tilata samoja oluita, siidereitä tai lonkeroita suoraan kotiovelle, kuin hakea niitä kaupasta. Tähän asiaan on myös pienpanimoliitto reagoinut vaatimalla etämyynnin sallimista pienpanimoille. STM:n hallitusneuvos Ismo Tuominen on todennut, ettei kotimaisen etämyynnin salliminen ole koronati-

lanteessa agendalla (stm.fi). 15.4.2020 Pienpanimoliitto julkaisi oman ehdotuksensa etämyynnin sallimisesta pienpanimoille niiden itse valmistamaansa juomaansa varten edes väliaikaisesti. Ehdotuksen aikaraja olisi ollut vuoden loppuun 2020 asti (pienpanimoliitto.fi). Käytännössä tässä ehdotettiin sallittavaksi edes väliaikaisesti se, mikä ulkomaisille panimoille on ollut jo hyvän aikaa täysin laillista, tai siis ei laitonta. Vaikka alkoholi on maassamme kiistanalainen asia, tasa-puolisuus suomalaisten ja ulkomaisten toimijoiden kesken on tärkeää jo elinkeinon jatkuvuuden kannaltakin. Kansanedustaja Jari Myllykoski (vas.) tarttui tähän ja teki lakialoitteen kotimaisten pienpanimoiden etämyynnin väliaikaiseksi sallimiseksi, sen allekirjoitti 110 kansanedustajaa. Aloitetta ei ole toistaiseksi käsitelty, mutta virallisen ilmoituksen mukaan se on käsittelyssä tällä hetkellä (eduskunta.fi).

Edellä mainittu ongelma on vielä räikeämpi, kuin se, että tislaamoista ei saa ostaa tuotteita kotiin, vaan siinä pitää käyttää Alkoa välikätenä, vaikka Alko saattaa sijaita useamman kymmenen kilometrin päässä. Syynä tähän on tislaamotuotteiden merkittävästi korkeampi alkoholipitoisuus suhteessa panimotuotteisiin, joille tila/panimomyynti on sallittua. Alkon omasta nettikaupasta taas kuluttaja ei voi tilata toimitusta muualle, kuin Alkon myymälään, paitsi jos omistaa toiminimen. Yrityksen nimissä kuluttaja voi tilata 20 € toimituskuluilla kotiovelleen alkoholia, eli tämäkin laki on kierrettävissä, jos tahtoa ja viitseliäisyyttä on riittävästi (Alko.fi).

3.2 EU:n sisäkauppa

Alkoholin matkustajatuontirajat EU:n sisäisessä liikenteessä poistuivat 1.1.2004. Erityisesti Euroopan sisämarkkinoille keskeiset tavaroiden vapaan liikkumisen ja kilpailun esteettömyyden periaatteet ovat avanneet ovia Euroopan unionin sisäiselle alkoholikaupalle, vaikka Suomessa tässä on toistaiseksi haasteita (Karlsson, Kotovirta, Tigerstedt, Warpenius 2013). Haasteista huolimatta kauppa vetää Suomesta ja myös Suomeen, toistaiseksi vaikeinta on maan sisäisellä etämyynnillä.

Maahantuontimaista suurin on luonnollisesti eteläinen naapurimme Viro. Sieltä tuodusta alkoholista Suomessa on jo pitkät perinteet etämyynnissä ja erityisesti matkustajatuonnissa. Erikoista tässä on se, että merkittävä osa Virosta tuodusta

alkoholista on pantu tai tislattu Suomessa. Suomen verotus on vain niin kovalla tasolla, että on taloudellisempaa hakea tuotteet itse tai tilata ne internetin kautta, kuin hakea lähikaupasta tai lähialkosta. Suomeen voi kuitenkin tilata lähes mitä tahansa, lähes mistä tahansa. Monenlaista alkoholituotetta tänne tilataankin, erityisesti Saksasta. Usein nämä Saksassa sijaitsevat varastot omistavat liettualainen tai virolainen yhtiö, joilla on varasto Saksassa. Sieltä voi kuka tahansa tilata tuotteita, mutta kuljetusta yritykset eivät yleensä järjestä. Syy tähän on se, että Suomen lainsäädännön mukaan kuljetuksen järjestäjä on velvollinen maksamaan alkoholista verot Suomeen. Ymmärrettävästi myyjäosapuoli haluaa siirtää tämän vastuun asiakkaalle. Erikoista tässä on se, että tässä myös nimike muuttuu etämyynnistä etäostoksi. Etämyynnissä tavaran myyjä vastaa kuljetuksesta tai järjestää kuljetuksen toisen toimesta. Etäostossa tuotteen ostaja järjestää kuljetuksen itse erillään myyjästä. Etäostoa pidetään Suomessa sallittuna ja siinä verovelvollisuus Suomeen on ostajalla. Etämyynnissä verovastuu on myyjällä (vero.fi). ”Alkoholin etämyynnistä tulee suorittaa määräraahan alkoholivero ja juomapakkausvero sekä kaukomyynnin arvonlisävero. Verovelvollisina ovat kaikkien edellä mainittujen verolajien osalta etämyyjä tai kaukomyyjä.” (stm.fi)

Kuluttajakaupan ollessa kyseessä ja verkkokaupasta ostettaessa, paikallinen arvonlisävero on jo tuotteen myyntihinnassa, mutta siitä huolimatta verottaja haluaisi arvonlisäveron maksettavaksi myös Suomeen (vero.fi). Yllä mainittu käytäntö on vastoin EU:n tavaran vapaan liikkuvuuden periaatetta. Tämä on asia, jonka ohjeistukset ovat tällä hetkellä erittäin ristiriitaisia ja todennäköisesti lähitulevaisuudessa tässä tapahtuu muutos selkeämpään suuntaan.

3.2.1 Tapaukset Simmenthal ja Visnapuu

Kuitenkin tosiasia on se, että Suomi on EU-maa ja Euroopan unionin oikeus ajaa kansallisen oikeuden edelle. Tämä on todettu jo 1970-luvulla Simmenthal-tapauksessa (eur-lex.europa.eu). Simmenthal tapauksessa oli kyse siitä, että Italiaan tuotiin lihaa Ranskasta ja Italian rajalla tuontituotteille tehtiin terveystarkastus, joka oli Italian lain mukainen. Nämä kustannukset perittiin maahantuojalta.

Simmenthal kuitenkin katsoi, että terveystarkastusmaksut muodostivat esteen tavaran vapaalle liikkuvuudelle (finlex.fi). Simmenthal kävi oikeutta ja voitti.

Oikeutta käytiin myös kuuluisassa Visnapuu -tapauksessa. Siinä Valev Visnapuu oli ottanut asiakkailta tilauksia vastaan ja toimittanut ne heille määrättyyn osoitteeseen. Asiasta puhutaan myös Alkotaxi -nimellä, koska sivusto, jolla kaikki tapahtui, oli www.alkotaxi.eu. Tässä asiassa Visnapuu hävisi, koska hänellä ei ollut tukkumyynti- tai vähittäismyyntilupaa. Tämän lisäksi valmistevero, arvonlisävero ja juomapakkausvero olivat hoitamatta (eur-lex). Valev Visnapuu tuomittiin törkeästä veropetoksesta 28378,40 € korvauksiin korkoineen ja lisäksi vastapuolen(kin) oikeudenkäyntikulut tuomittiin hänen maksettavakseen. Merkittävää tässä on se, että EU-oikeus katsoi, ettei tässä ollut kyseessä oikeastaan ollutkaan vain etämyynti. Lisäksi tämä oli oikeuden mukaan maahantuontia ja vähittäismyyntiä (eur-lex).

3.2.2 Viinikauppa.com

Vuosituhanen alussa etämyyntiä tapahtui verovapaasti, pääosin Virosta. Sitä oli katsottu läpi sormien, mutta vuonna 2002 alettiin harkitsemaan ensimmäisiä tutkintapyyntöjä kirjoittaa Samuli Paasanen viinilehdessä (viinilehti.fi). Vuonna 2004 Virolainen viinikauppa.com päätti luopua verojen maksusta kokonaan, koska katsoi verojen maksun kuuluvan etämyynnissä kuluttajalle. Sen hetkinen lentotullin johtaja Risto Sirola arvioi, että tämä on laillista. Syynä tähän oli se, että myynti tapahtui toisesta EU-maasta, eli Virosta. Tämän seurauksena Tullin valmisteveroryhmän esimies Minna Reijonen ilmoitti, että jos Suomesta ei löydy yrityksen veroedustajaa, alkoholimyynti on kiellettyä.

Marraskuussa 2004 alkoi tapahtua, kun tullit alkoi takavarikoida viinikauppa.comin lähetyksiä ja lähdettiin oikeuteen. Prosessin aikana tullit ei suostunut luovuttamaan juomia edes siinä tapauksessa, että verot maksettaisiin. Tullit halusi saada lopullisen ratkaisun asiaan oikeusteitse. Tammikuussa 2007 korkein hallinto-oikeus antoi tuomionsa viinikauppa.comin hyväksi. Sen seurauksena tullit ei luovuttanut tuotteita, vaan aloitti uuden esitutinnan ja jatkoi takavarikkoa. Huh-tikuussa 2008 tullit kuitenkin perui oman päätöksensä ja katsoi, ettei takavarikolle

ollut enää aihetta. Nyt oluet sai lunastaa veroja vastaan. Oluet olivat jo pilaantuneet, joten tästä seurasi vain korvausvaatimuksia tullille, maksajina veronmaksajat (viinilehti.fi).

3.2.3 Ongelmattoman etäoston resepti

Edellä mainittujen ongelmien ehkäisemiseksi kuljetus hoidetaan tavallisesti niin, että tilaaja järjestää näennäisesti kuljetuksen itse. Aluksi ostetaan tuotteet, sitten samalla sivulla on linkki sivulle, josta kuljetus tilataan ja maksetaan erittäin vähällä vaivalla. Käytännössä myyjä sen kuljetuksen järjestää, mutta tällä menettelyllä tullilla ei voi lainmukaisesti puuttua asiaan. Tärkeää tässä menettelyssä on se, että ostajan valtuutus kuljetuksen valintaan ei ole niin sanottu näennäinen valtuutus. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että tilaajalla on oltava aito mahdollisuus valita useammasta kuljetusvaihtoehdosta, valita joku täysin oma kuljetusyritys, tai noudata tuotteet itse yrityksen varastolta. Jos esimerkiksi myyjä tarjoaa sivuillaan vain yhtä kuljetusvaihtoehtoa, mutta ostajan on itse painettava hiiren vasenta näppäintä, jolla valita kuljetus, kyseessä on kuljetuksen näennäinen valtuutus.

On tärkeää muistaa, että tällä menettelyllä verovastuu on tilaajan vastuulla. Verohallinnon ohjeen mukaan, vaikka lähettäisi itselleen tuotteet, valmisteverot on silti maksettava. Ainoa tapa tuoda verotta alkoholi ja tupakkatuotteita on tuoda ne itse rajan yli. Ohjeen mukaan aluksi täytyy antaa verohallinnolle ennakoilmoitus tuotteista ja maksaa valmisteveroja vastaava vakuus ennen tuotteiden lähettämistä/tilaamista Suomeen. Ennakoilmoituksen antamiseksi asiakas tarvitsee tiedot tuotteiden laadusta eli tuoteryhmästä ja määrästä (vero.fi). Summan maksaminen on sitten käytännössä tilaajan oman muistin tai omantunnon varassa, koska verojen maksun valvominen on käytännössä mahdotonta. On yleisessä tiedossa, että valtaosa etäostajista jättää verot maksamatta.

Pohjoismaat ovat globaalisti ja EU-tasollakin tarkasteltuna äärimmäisen kovia alkoholin verottajia ja luonnollisesti pohjoismaat haluaisivat, että muutkin ovat. Esimerkkinä tästä on yhteispohjoismainen tavoite ottaa uudestaan käyttöön alkoholin matkustajatuontirajat EU:n sisällä, sekä puolittaa nykyiset viitteelliset maa-

hantuontirajat. Se ei ole onnistunut, kuten ei myöskään alkoholiveron minimitason nostaminen EU:ssa.

3.3 Vienti

Suomalaista alkoholiteollisuutta pidetään vientiteollisuuden laatubrändinä. Siksi onkin ristiriitaista, että sen toimintaa yritetään vaikeuttaa lainsäädännöllisesti jatkuvasti. Kyrö Distillery Company on esimerkiksi voittanut Napue-Ginillään arvostetun Wine and Spirit –kilpailun Gin & Tonic-sarjan (Iwsc.net). Tämän ansiosta yritys sai merkittävästi medianäkyvyyttä, ansaitusti. Tornio Distillery taas sai samaisessa kilpailussa hopeasijan vuonna 2019, Valvira kielsi ylipäättään mainitsemasta asiaa, koska tulkitse sen mainonnaksi. Sivuhuomiona absurdista tilanteesta mainittakoon, että Suomalaiset alkoholialan yritykset eivät saa mainostaa edes ulkomailla itseään, koska alkoholilaki kieltää sen.

Jo tällä hetkellä alkoholin vienti on merkittävä asia Suomelle. Suomen alkoholi-sektori on elintarviketeollisuuden viennin merkittävin osa, vaikkakin vain noin 150 miljoonaa euroa arvoltaan (sajk.fi). Alkoholin vienti on joka tapauksessa jo vuosia ollut kasvussa ja kasvaa edelleen. Suomessa nousee jatkuvasti uusia tislaamoja ja ensimmäinen Suomalainen absinttikin on nähnyt päivänvalon. Sen on valmistanut Vanamon luostari, joka on tislaamona toiminut jo pitkään viininvalmistuksen lisäksi. Tällä hetkellä arvioisin viennin kannalta suurimmiksi Suomalaisiksi tislaamoiksi Kyrö Distillery Companyn Isokyröstä ja The Helsinki Distilling Companyn Helsingistä.

3.4 Kolmannet maat

Nykyään alkoholin etäosto kolmansista maista on mahdollista, kunhan mahdolliset tullimaksut ja arvonlisävero hoidetaan asianmukaisesti. Käytännössä verot maksetaan kaksinkertaisena, koska ne pitää maksaa maahan, josta tuote myydään ja lisäksi Suomeen. Silti, kun mennään EU:n ulkopuolelle, arvonlisäveron maksua on etämyynnin tai etäoston ollessa kyseessä mahdoton välttää. Tämä koskee alkoholin lisäksi kaikkia muitakin tuotteita. Ennen heinäkuuta 2021 arvonlisäveroton

tuontiraja oli 22 €. 1.7.2021 Se raja on poistettu, ja kaikki tuotteet tullataan (vero.fi).

Tänä päivänä kolmannet maat pois lukien Venäjä, ovat selvästi marginaalissa suhteessa EU:n sisäkauppaan. Todennäköisesti suurin syy tähän on raha. Korkeampien toimituskulujen lisäksi verotus ja mahdolliset tullimaksut ovat aivan eri luokkaa kuin sisäkaupassa. Pääosin tuonti kolmansista maista keskittyy toistaiseksi matkustajatuontiin lentokentiltä. Alkoholijuomien matkustajatuonnin säännöksiä ETA-alueen ulkopuolelta muutettiin 1.3.2018 lukien. Matkustajan matkan pitää kestää vähintään 24 tuntia, jotta matkalta (esim. Venäjältä) saa tuoda alkoholi-juomia. Siihen asti tuo aika oli 20 tuntia (Stm.fi).

4 TULOKSET

Empiirinen osa nojaa voimakkaasti kyselyn teoriaosuuteen, jonka aiheet ovat myös kysymysten pohjana. Tämän kyselyn tavoite on selvittää vastaajien kokemuksia alkoholin etämyynnistä ja siitä, miten helpoksi he mieltävät alkoholin tilaamisen ulkomailta. Tämän lisäksi kyselyn on tarkoitus selvittää vastaajien kanta alan säädöksiin ja niiden tarpeellisuuteen. Kysely oli tarjolla suomeksi ja englanniksi. Kysely oli auki 12 päivää.

4.1 Tutkimusmenetelmät

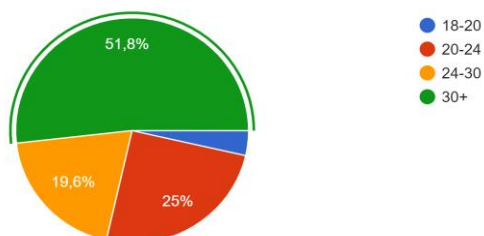
Kysely teetettiin verkkokyselynä Google Forms alustalla yhdistämällä monivalinta- ja avoimia kysymyksiä. Kyseessä on siis määrällisen ja laadullisen tutkimuksen yhdistelmä, monimenetelmäinen tutkimus, eli triangulaatio. Kvantitatiivisen, eli määrällisen tutkimuksen avulla pyritään selvittämään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä (stat.fi). Kvantitatiivisella tutkimuksella saadaan selvitettyä tehokkaasti nykytilanne, kun taas kvalitatiivisella, eli laadullisella tutkimusmenetelmällä pyritään selvittämään asioita, ilmiöitä tai syitä. Käytännössä voisi sanoa, että kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä on tavoitteena ymmärtäminen ja se sopii tästä syystä hyvin esimerkiksi vaihtoehtojen etsimiseen.

4.2 Taustatiedot

Taustatiedoissa ei tullut suuria yllätyksiä. Suomeksi vastaajia oli 56, englanniksi vastanneita oli 12 kappaletta. Kuvion yksi mukaan ikäjakaumasta yli puolet olivat yli kolmekymppisiä, ja reilu neljäsosa oli 20-24 vuotiaita. Muut ryhmät olivat selvästi vähemmän edustettuina. Englanniksi vastanneiden keski-ikä oli merkittävästi alempi kuin Suomeksi vastanneiden. Sukupuolijakauma ja tulotaso olivat myös odotetut, suurin osa vastaajista oli täysipäiväisiä opiskelijoita, joiden tulotaso on usein vielä aika matala. Kuviosta kaksi selviää, että naiset olivat vastaajissa lievässä enemmistössä. Kuvioista neljä ja viisi selviää, että valtaosa käytti alkoholia ja piti Alkon valikoimaa riittävänä omiin tarpeisiinsa. Suurin osa vastaajista ei myöskään ollut lainkaan huolissaan alkoholin etämyynnin lisääntymisestä, pieni

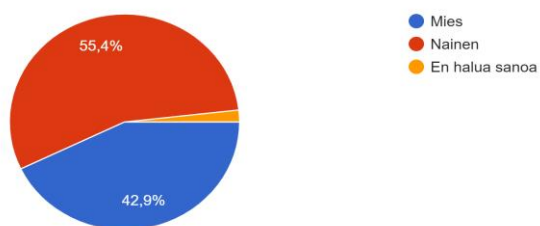
osa kuitenkin oli. Jostain syystä enemmän huolta oli englanniksi vastanneiden keskuudessa (kuvio 6).

Ikä
56 vastausta

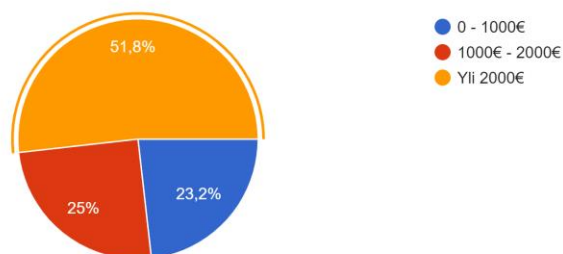
Kuva 1 Ikäjakauma

Sukupuoli
56 vastausta

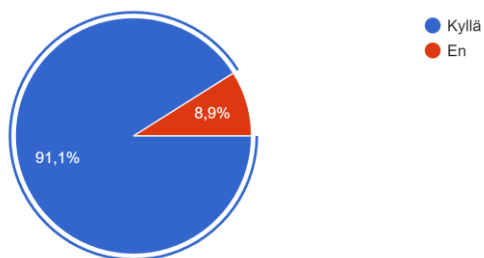
Kuva 2 Sukupuolijakauma

Tulotasosi/kk
56 vastausta

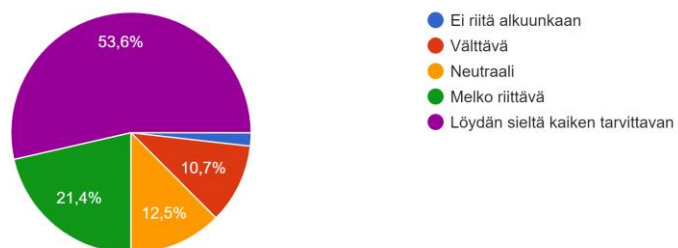
Kuva 3 Tulotaso

Käytätkö alkoholia
56 vastausta

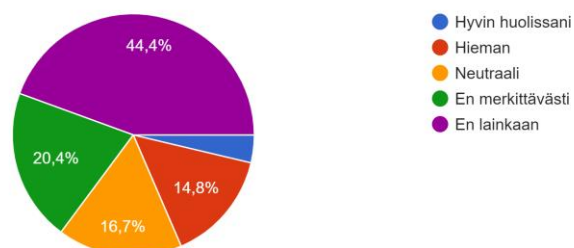
Kuva 4 Alkoholin käyttö

Onko Alkon valikoima riittävä sinun tarpeisiisi?
56 vastausta

Kuva 5 Mielipide Alkon valikoiman riittävydestä

Oletko huolissasi alkoholin etämyynnin lisääntymisestä?
54 vastausta

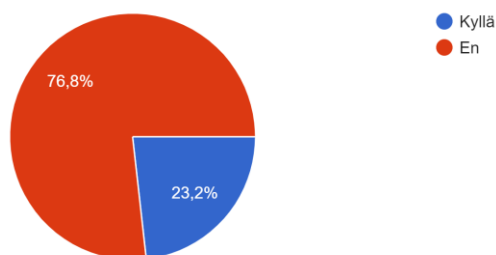
Kuva 6 Mahdollinen huoli etämyynnin lisääntymisestä

4.3 Alkoholin etämyynti, sen suuntautuminen ja yleisyys

Seuraavaksi käsitellään itse alkoholin etämyyntiä. Etämyyntiä, tai todennäköisemmin etäostoa oli käyttänyt vastaajista vain alle neljäsosa (kuvio 7), ja heistä jokainen oli ostanut alkoholinsa EU:n alueelta, eli kukaan ei ollut ostanut sitä kolmansista maista (kuvio 8). Asia ei ole yllätys, koska kaupassakäynti on helppompaa ja nopeampaa kuin tilaaminen. Hinta on hieman korkeampi, ja valikoima on myös huomattavasti suppeampi. Valikoiman suppeus voi nousta merkittäväksi tekijäksi, jos käsityöläispanimoiden ja tislaamoiden suosio jatkaa kasvuaan. Tällöin on syytä olettaa, että ihmisistä tulee entistä vaativampia alkoholin kuluttajia.

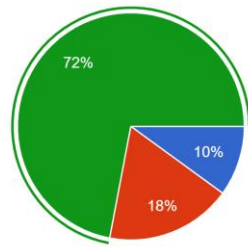
Yli puolet heistä, jotka eivät olleet alkoholia tilanneet olivat kuitenkin harkinneet tilaamista (kuvio 10). Englanniksi vastanneissa juuri kukaan ei edes harkinnut tilaamista. Arvonlisäveron Suomeen oli vastannut maksaneensa vain yksi vastaajista (kuvio 9). Näin tullin ja verohallinnon mukaan kuuluisi menetellä, mutta on yleisessä tiedossa, että maksamisen valvonta on käytännössä mahdotonta, joten se on kuluttajan muistin ja halun varassa. Tästä syystä tämä on Suomen valtiolle myös merkittävä taloudellinen kysymys.

Oletko ostanut alkoholia etämyynnillä?
56 vastausta

Kuva 7 Kokemus etämyynnistä

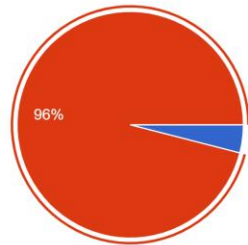
Jos olet, niin mistä maasta/maista?
50 vastausta

- Baltia (Viro, Latvia & Liettua)
- Muut EU-maat
- Kolmannet maat (EU:n ulkopuoliset maat)
- En ole tilannut

Kuva 8 Etämyynnin suuntautuminen

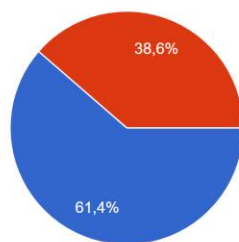
Jos olet tilannut, oletko maksanut arvonlisäveroa suomeen?
25 vastausta

- Kyllä
- En

Kuva 9 Arvonlisävero

Jos et ole tilannut, oletko harkinnut tilaamista?
44 vastausta

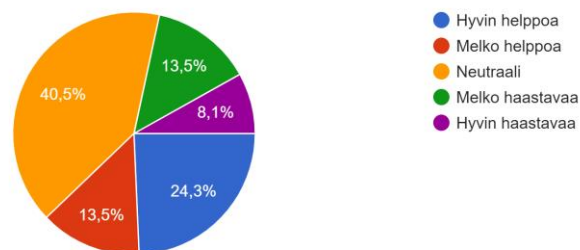
- Kyllä
- En

Kuva 10 Tilaamisen harkinta

4.4 Kokemus alkoholin hankinnasta tilaamalla ja Alkon verkkokauppa

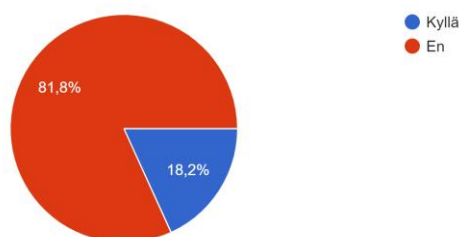
Kokemus alkoholin hankinnasta tilaamalla oli hyvin hajanainen (kuvio 11), silti valtaosa oli sitä mieltä, että ei kaipaa muutosta asiaan. Alle viidesosa vastaajista oli käyttänyt Alkon verkkokauppaa, käyttäjät eivät kuitenkaan mieltäneet sitä kovin monimutkaiseksi (kuvio 12). Alkoholin hintaan useimmat eivät olleet tyytyväisiä, 39,6 % valitsi vaihtoehdon erittäin kallis (kuvio 14). Erityisesti, jos vastaaja on tullut Pohjoismaiden ulkopuolelta, hintaero totuttuun on varmasti merkittävä. Pohjoismaisessa hintavertailussa Suomi ei kuitenkaan erotu merkittävästi.

Miten olet kokenut alkoholin hankinnan tilaamalla?
37 vastausta

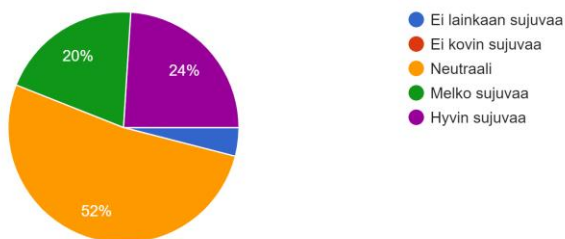
Kuva 11 Alkoholin hankinta tilaamalla

Oletko käyttänyt Alkon verkkokauppaa?
55 vastausta

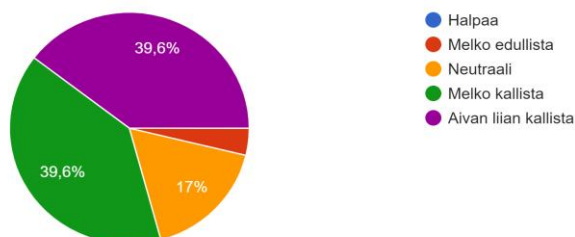
Kuva 12 Alkon verkkokaupan käyttö

Jos olet, onko verkkokaupan käyttö mielestäsi sujuvaa?
25 vastausta

Kuva 13 Verkkokaupan käytön sujuvuus

Mikä on mielipiteesi alkoholin hinnasta Suomessa?
53 vastausta

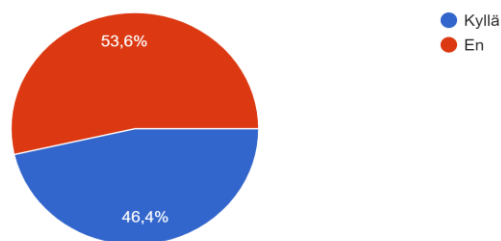

Kuva 14 Alkoholin hinta Suomessa

4.5 EU:n tavaran vapaan liikkuvuuden periaatteet

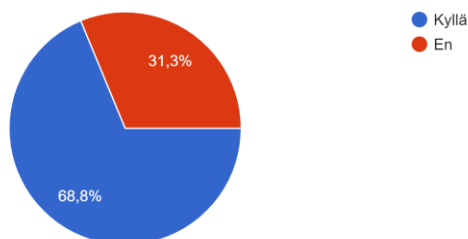
Yksi vastaajista ehdotti, että tullaus pitäisi saada oston yhteyteen, koska se onnistuu jo esimerkiksi Aasiasta tilattujen tavaroiden oston yhteydessä. Teknisesti tämä siis on ainakin täysin mahdollista. Useampi vastaaja muistutti sisäkaupan vapaasta liikkuvuudesta ja ihmetteli Suomen tapaa rajoittaa sitä alkoholin kanssa. EU:n tavaran vapaan liikkuvuuden periaatteisiin sanoi tutustuneensa lähes puolet vastaajista (kuvio 14). Tähän tutustuneista suurin oli sitä mieltä, että Suomen laissa on ristiriitaisuuksia EU:n tavaran vapaan liikkuvuuden periaatteiden kanssa (kuvio 15).

Oletko tutustunut EU:n tavarán vapaan liikkuvuuden periaatteisiin?
56 vastausta

Kuva 15 Tavarán vapaa liikkuvuus sisäkaupassa

Jos olet, näetkö siinä ja Suomen alkoholilainsäädännössä ristiriitaisuuksia?
32 vastausta

Kuva 16 Ristiriitaisuus lainsäädännössä

4.6 Kyselyn reliabiliteetti, validiteetti ja vastaajien vapaa sana

Kyselyyn vastasi yhteensä 68 henkilöä kahden viikon aikana. Olen määrään tyytyväinen ja se vastasi odotuksiani, hieman jopa ylitti ne. Pidän tuloksia suhteellisen luotettavina, ne tukevat myös omaa näkemystäni aiheesta. Otos oli tasainen sekoitus nuoria ja yli kolmekymppisiä, joten hajontaa tuli hyvin ja sitä myötä erilaisia kantoja. Miehet ja naiset olivat melko tasan edustettuina, joten sitäkin kautta ei vääristymää syntynyt. Erityisesti vapaan sanan osioissa oli mielenkiintoisia kommentteja ja parannusehdotuksia(kin). Kyselylomakkeen kysymykset olivat selkeitä, helposti ymmärrettäviä ja ne mittasivat sitä mitä niiden oli tarkoituskin mitata, joten kyselyn validiteetti on vahva.

Mittaamisen reliabiliteettia taas saattaa heikentää kysymys verojen maksusta. Koska käytännössä kysyttiin, että oletko toiminut lain edellyttämällä tavalla, ihmiset saattavat vastata lain edellyttämällä tavalla, koska ajattelevat, ettei anonyymi tutkimus olisikaan anonyymi. Tässä tapauksessa 96 % vastaajista sanoi, ettei ollut maksanut veroja, joten teen johtopäätöksen, että tämä kysymys ei reliabiliteettia heikennä. Toinen mahdollinen reliabiliteetin heikentäjä on menneistä tapahtumista kysytyt kysymykset. Tässä kyselyssä kysyin, että oletko tilannut alkoholia ulkomailta. Samalla kysyin, että mistä maasta tilaus on tehty, jos tilattu on. Voi hyvin olla, että jos tilauksesta on useampi vuosi, vastaaja ei enää varmuudella muista oikeaa vastausta ja vastaa väärin. Kolmas riskitekijä oli useassa kysymyksessä vaihtoehtona ollut neutraali vastausvaihtoehto. Lähes aina, kun se oli tarjolla, se sai myös eniten osumia. Nämä ovat silti niin pieniä tekijöitä, että en pidä virhemarginaalia kovin merkittävänä.

Yksi vastaaja mainitsi, että moni sivusto on lopettanut alkoholin Suomeen toimitamisen hankaluuksien takia. Vastaaja puhui erityisesti harvinaisten laatuviskien toimittajista, tässä siis on tilattu tuotteita, joita ei Alkon verkkokaupasta(kaan) saa. Varteenotettava ehdotus oli myös verotuksen keventäminen etämyynnin houkuttelevuuden rajoittamiseksi ja erityisesti kotimaisten tuotteiden osalta. Se todennäköisesti rajoittaisi ainakin sitä, että Virossa haetaan ja tilataan kotimaassa valmistettuja tuotteita, jotka ovat kuljetettu sinne myytäväksi pääosin suomalaisille.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Kaiken kaikkiaan näyttää siltä, että vaikka etäkaupan sujuvoittamisessa eteenpäin on menty paljon, tekemistä on vielä myös paljon. Alkon monopoli on vanhentunut lähes kaikkiin muihin EU-maihin suhteutettuna. Lisäksi etämyynti ylipäänsä vaatisi ajantasaisen lainsäädännön, joka olisi linjassa EU:n säädösten kanssa. Faktaa joka tapauksessa on se, että kun Suomi liittyi Euroopan Unioniin, Suomi sitoutui noudattamaan EU:n sääntöjä ja periaatteita. Suomi ei, kuten ei mikään muukaan maa voi valita itse, mitkä säännöt sille sopii ja mitkä eivät sovi. Oli asia mikä tahansa, Euroopan Unionin ensisijaisuusperiaatteen mukaan EU-oikeudelle tulee antaa soveltamistilanteessa etusija sen kanssa ristiriitaiseen kansalliseen säädökseen nähden (eurooppatiedotus.fi).

Tullin kanta on etämyynnissä se, että verot pitäisi Suomeen maksaa. Tästä huolimatta suurin osa paketeista menee resurssipulan takia läpi ja verojen maksu jää asiakkaan muistamisen vastuulle. Tulli on keskittynyt enemmän lavakauppaan, jota myös paljon tehdään, mutta pienemmät paketit, jotka ovat usein merkittävästi vähempiarvoisia rahassa mitattuna, saavat kulkea pääosin rauhassa, ainakin sisäkaupan olleessa kyseessä.

5.1 Kyselyn tulokset

Kyselyn tuloksista voi tehdä muutaman selkeän johtopäätöksen. Valtaosa vastaajista piti alkoholin hintaa liian kalliina Suomessa, mutta he eivät silti olleet tilanneet sitä ulkomailta. Etämyyntiä kyllä tapahtuu, mutta suurin osa ihmisistä ei halua nähdä vaivaa, vaan hakevat tuotteensa kaupasta itse. Vaikka monet ihmiset sanovat, etteivät ole tilanteeseen tyytyväisiä, muutos vaatii vaivaa ja hetkellisesti epämukavuusalueelle siirtymistä.

Internetin valta ei myöskään näyttäisi ylettyvän alkoholi-hankintoihin. Verkosta ostettaessa palveluntarjoajia on lukuisia ja valikoima on ainakin tuhatkertainen Alkon valikoimaan nähden. Tästä huolimatta yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että he löytävät kaiken tarvittavan Alkosta tai ainakin Alkon verkkokaupasta. Moni silti harkitsee tilaamista, joten lienee todennäköistä, että etämyynti kasvaa vuosi

vuodelta, kunnes sitä pidetään täysin luonnollisena tapana hankkia alkoholia, samoin kuin muidenkin hyödykkeiden kohdalla.

Noin puolet vastaajista oli tutustunut EU:n tavarain vapaan liikkuvuuden periaatteisiin ja heistä lähes 70 % pitivät tätä ja Suomen lainsäädäntöä ristiriidassa keskenään. Se on iso asia ja sitä tutkitaan tällä hetkellä myös EU:ssa, ja EU-komissio onkin tehnyt selvityspyynnön Suomelle tästä asiasta. (stm.fi)

5.2 Eettiset kysymykset

Verorahojen menetys etämyynnissä on melkoinen, vain 4 % vastaajista sanoi maksaneensa arvonlisäveroa Suomeen. Sitä on käytännössä mahdotonta valvoa, joten verojen maksu jää tilaajan omantunnon varaan. Siinä voisi olla selkeytyksen paikka. Olin aiemmin avannut tarkemmin verohallinnon ohjetta verojen maksuun ja kyllä se aika monimutkainen kokonaisuus on. Varmasti olisi mahdollista tehdä asiat maksajan kannalta hieman helpommiksikin, mikä saattaisi lisätä myös maksuintoa. Useampi vastaaja oli vapaan sanan osiossa ehdottanut, että jos Suomessa alennettaisiin verotusta ja sitä kautta hintoja, etämyynti saattaisi vähentyä lisääntymisen sijaan. Silloin eurot jäisivät ainakin Suomeen ja ainakin teoriassa niitä voisi silloin käyttää alkoholihaittojen hoitoon ja/tai ehkäisyyn. Toisaalta valtionyhtiö Posti jakaa enenevässä määrin myös alkoholia sisältäviä paketteja ihmisten kotioville. Tätä kautta valtio saa osinkojen muodossa takaisin edes osan menetetystä verotuloista.

Nykyaikana painotetaan myös ekologisuutta ja hiilijalanjäljen kokoa. Kovin ekologista ei voi olla se, että Suomessa valmistettu tuote kuljetetaan merirahtina eteläiseen naapurimaahan, johon matkustaa laivalasteittain ihmisiä päämääränään hakea ne takaisin. Vastaavasti kun ihmiset tilaavat kotoaan ne Viroon kuljetetut tuotteet, siinä ei ole merkittävästi pienempi hiilijalanjälki. Tätä samaa tosin tapahtuu muuallakin, esimerkiksi Andorrassa. Siellä on merkittävästi matalampi verotus kuin Espanjassa ja Ranskassa ja sieltä haetaan myös alkoholia ja muita hyödykkeitä.

LÄHTEET

Alkoholijuomaverot EU-maissa. Veronmaksajain keskusliiton verkkosivut. Viitattu 17.10.2020.

<https://www.veronmaksajat.fi/luvut/Tilastot/Kulutusverot/Alkoholijuomavero/#c2ff3b94>

Alkoholijuomien rajat ylittävä etämyynti. Sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivut. Viitattu 4.1.2021

<https://stm.fi/kysymyksiä-ja-vastauksia-alkoholijuomien-rajat-ylittavasta-etamyynnistä>

Alkoholilain kokonaisuudistus, Sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivut. Viitattu 9.11.2021

<https://stm.fi/alkoholilain-kokonaisuudistus>

28.12.2017/1102. Alkoholilaki. Finlex verkkosivusto. Viitattu 5.3.2021

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20171102>

Alkoholin nettitilaaminen ja tulliselvitys. Tullin verkkosivut. Viitattu 5.3.2021

<https://tulli.fi/henkiloasiakkaat/netista-tilaajalle/alkoholin-nettitilaaminen>

Alkoholin tilaaminen ulkomailta. Verottajan verkkosivut. Viitattu 5.2.2021

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/ulkomailta-suomeen/matkustajatuonti/netista-tilaaminen/>

Alkoholin verotus. Panimoliiton verkkosivut. Viitattu 6.7.2020

<https://panimoliitto.fi/>

5-4-3-2-1-0: Alkon historia. Alkon verkkosivut. Viitattu 5.3.2021

<https://www.alko.fi/alko-oy/yritys/5-4-3-2-1-0>

Case viinikauppa.fi. Viinilehden verkkosivu. Viitattu 5.11.2021

<https://viinilehti.fi/2019/03/etamyynnin-historia/>

09.03.1978 677J0106 Ennakkoratkaisu, Simmenthal tapaus. Finlex verkkosivusto. Viitattu 9.11.2021

<https://www.finlex.fi/fi/oikeus/eurooppa/fets/1978/19770325>

Etämyyjän verovelvollisuudet. Sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivut. Viitattu 6.11.2021

[https://stm.fi/documents/1271139/7849669/Ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+esitys+alkoholi-juo-
mien+rajat+ylitt%C3%A4v%C3%A4n+et%C3%A4myynnin+rajoittamista+koske-
vak-
si+lains%C3%A4d%C3%A4nn%C3%B6ksi+24.4.2018.pdf/bd2e9c18-
e8ce-4997-87c0-
b684459fa4fd/Ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+esitys+alkoholijuomien+rajat+ylitt%
C3%A4v%C3%A4n+et%C3%A4myynnin+rajoittamista+koskevaksi+lains%C3%
A4%C3%A4d%C3%A4nn%C3%B6ksi+24.4.2018.pdf](https://stm.fi/documents/1271139/7849669/Ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+esitys+alkoholi-juomien+rajat+ylitt%C3%A4v%C3%A4n+et%C3%A4myynnin+rajoittamista+koskevaksi+lains%C3%A4d%C3%A4nn%C3%B6ksi+24.4.2018.pdf/bd2e9c18-e8ce-4997-87c0-b684459fa4fd/Ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+esitys+alkoholijuomien+rajat+ylitt%C3%A4v%C3%A4n+et%C3%A4myynnin+rajoittamista+koskevaksi+lains%C3%A4d%C3%A4nn%C3%B6ksi+24.4.2018.pdf)

EU-Pilot komission selvityspyyntö Suomelle. Sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivut. Viitattu 7.11.2021

[https://stm.fi/documents/1271139/7849669/EU+Pilot+2021_9837_Tietopyynt%C
3%B6+Suomen+viranomaisille.pdf/311e296c-9fdf-7305-c99b-
78ff36e681df/EU+Pilot+2021_9837_Tietopyynt%C3%B6+Suomen+viranomaisil
le.pdf?t=1613050131966](https://stm.fi/documents/1271139/7849669/EU+Pilot+2021_9837_Tietopyynt%C3%B6+Suomen+viranomaisille.pdf/311e296c-9fdf-7305-c99b-78ff36e681df/EU+Pilot+2021_9837_Tietopyynt%C3%B6+Suomen+viranomaisille.pdf?t=1613050131966)

Euroopan unionin oikeuden ensisijaisuusperiaate. Eurooppatiedotuksen verkkosivut. Viitattu 5.11.2021

<https://eurooppatiedotus.fi/suomi-ja-eu/eu-lakien-suhde-suomen-lakiin/>

Euroopan unionin perusoikeuskirja. Euroopan unionin lainsäädännön ja muiden Euroopan unionin julkisten asiakirjojen virallinen verkkosivusto. Viitattu 7.1.2021

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=EN>

Euroopan unionin Tuomioistuin, case Visnapuu. Euroopan unionin lainsäädännön ja muiden Euroopan unionin julkisten asiakirjojen virallinen verkkosivusto. Viitattu 9.11.2021

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:62014CJ0198&from=EN>

Hallituksen esitys Eduskunnalle oluen matkustajatuomisten määriä koskevan lainsäädännön muuttamisesta HE 112/2000 Finlex verkkosivusto. Viitattu 29.10.2021

<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2000/20000112#idm45237817410928>

Kiiänmaa, K., Ylikahri, R. 1987. Alkoholi – vaikutukset elimistöön ja terveyteen. Helsinki. Valtion painatuskeskus.

20.1.1978/38. Kuluttajansuojalaki. Finlex verkkosivusto. Viitattu 5.3.2021

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19780038>

Lakialoite kotimaisten pienpanimoiden etämyynnin väliaikaiseksi sallimiseksi. Eduskunnan virallinen verkkosivusto. Viitattu 2.11.2021

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/LA_14+2020.aspx

Mäkelä, P., Härkönen, J., Lintonen, T., Tigerstedt, C. & Warpenius K. 2018. Näin Suomi juo – Suomalaisten muuttuvat alkoholinkäyttötavat. Helsinki. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

Olutta myyvä auto alkaa kiertää Espoota jäätelöauton tapaan. Helsingin Sanomien verkkosivusto. Viitattu 29.4.2020

<https://www.hs.fi/kaupunki/espoo/art-2000006491126.html>

Pienpanimoliiton ehdotus uudeksi väliaikaiseksi laiksi toiminnan jatkumisen turvaamiseksi pandemian aikana. Pienpanimoliiton verkkosivusto. Viitattu 4.11.2021

<https://pienpanimoliitto.fi/media/pienpanimoliitto-alkoholilaki-etamyynnin-salliminen-15.4.2020.pdf>

Simmenthal tapaus. Euroopan unionin lainsäädännön ja muiden Euroopan unionin julkisten asiakirjojen virallinen verkkosivusto. Viitattu 2.11.2021

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61977CJ0106>

Sosiaali- ja terveysministeriön vastaus EU-komissiolle. Sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivusto. Viitattu 8.11.2021

<https://stm.fi/documents/1271139/48496181/Pilot-Vastaus+komissiolle+29042021.pdf/0dec55d3-e0a2-2fdb-1dd2-d3917a767d27/Pilot-Vastaus+komissiolle+29042021.pdf?t=1619708654590>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Alkoholijuomien kulutus [verkkojulkaisu]. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) [viitattu: 28.10.2021].
<http://www.stat.fi/til/ajkul/>

Tasting results. International Wine and Spirit Competitionin verkkosivusto. Viitattu 29.11.2020

<https://iwsc.net/winners/search/2015?q=napue&year=%2Fwinners%2Fsearch%2F2015>

LIITTEET

Teetetty kysely Gforms -alustalla

https://docs.google.com/forms/d/1cGCS551mwokB47z3RUPzSsRE_koAsFuVNt1kctQ-IKQ/prefill

Ja sama englanniksi

https://docs.google.com/forms/d/1nwt0kWxRRKy_fOUR94vmN6SLQB1-VgW9kXkoDv42RTk/prefill